

Constant in 2022

Constant ontwikkelt, onderzoekt en experimenteert.

Constant leert van/houdt zich bezig met / praktijken vanuit feminismen.

Constant is geïnspireerd door de principes van Free/Libre + Open Source Software terwijl ze haar eigen kritiek formuleert.

Constant houdt van collectieve digitale artistieke praktijken en doordachte onderzoeken].

Constant organiseert transdisciplinaire werksessies.

Constant maakt installaties, publicaties en uitwisselingen.

Constant werkt samen met kunstenaars, activistes, programmeurs, academica's, ontwerpers.

Constant is actieve archieven, poëtische algoritmes, lichaam en software, boeken met een standpunt, correlaties, counter cartografieën, gesitueerd publiceren, e-sporen, extitutiële netwerken, tussenwerk, vrije graphics, performatieve protocollen, herleren, discursieve infrastructuren, hackable devices.

Tenzij anders vermeld, is alle inhoud gepubliceerd op Constant site beschikbaar onder CC4r licentie.

<http://www.constantvzw.org>

Werksessies

Werksessies zijn intensieve transdisciplinaire momenten die Constant twee keer per jaar organiseert. We creëren een tijdelijke werkomgeving, waar deelnemers hun verschillende soorten expertise aan elkaar kunnen koppelen om samen ideeën, prototypes en onderzoeksprojecten te ontwikkelen. We maken bij voorkeur gebruik van Free, Libre en Open Source software en van data die beschikbaar is onder een open licentie.

Zwak signaal

02/06 · La Vieille Chéchette

In juni 2022 organiseerde Constant een reeks van 4 middagen onder de titel **Zwak signaal** in café La Vieille Chechette in Brussel die het typische format van een Constant werksessie omgoot. **Zwak signaal** zag het zoeken naar 'zwakke signalen' als een praktijk die de gevoeligheid richtte op dat wat gemakkelijk onder de radar blijft, nauwelijks waarneembaar is, of ronduit onduidelijk is.

De 4 sessies:

#1 Donderdag 02/06: Sponzige co-existentie

#2 Donderdag 09/06: Luide stiltes en modderige methodes

#3 Donderdag 16/06: Anderwereldse tongen

#4 Donderdag 23/06: Sponsachtige co-existentie v.2

Deelnemers konden kiezen of ze slechts één of alle sessies wilden bijwonen. De 4 sessies waren open voor iedereen zonder inschrijving. Er was ook een literatuurlijst en een boekenplank met bronnen beschikbaar in La Vieille Chechette gedurende de hele maand juni. Kinderopvang werd ter plekke voorzien.

#1 Sponzige co-existentie

Deze workshop spelde met word2vec, een tool die werd gebruikt voor 'word embeddings', een techniek die gebruikt wordt om teksten voor te bereiden voor machine learning. Teksten worden gesplitst in individuele woorden waaraan word2vec nummers toekent, gebaseerd op woorden in wiens buurt ze zich bevinden. Wanneer het model getraind is kan het bijvoorbeeld synoniemen aflei-

den uit vergelijkbare contexten, of het kan mogelijke woorden voorstellen om zinnen te completeren.

Met word2complex stelde Christina Cochior (Varia) een gedachtenexperiment voor om weerstand te bieden aan de afplattende betekenis die inherent is aan zo'n methode. Hoe kunnen we complexiteit behouden in machine-lezingen van gesitueerd tekstmateriaal?

Deelnemers werden gevraagd om een laptop mee te brengen.

De namiddag was in het Engels, er was hulp voor vertaling naar NL en FR.

#2 Luide stiltes en modderige methodes

Deze namiddag was gewijd aan opzettelijke stiltes, dramatische pauzes en vertroebeling als methode. Steden zijn in toenemende mate plekken vol niet-consentieuze observeringen, opgedrongen peilingen en ongevraagde overhoringen. Martino Morandi nodigde deelnemers uit in Brussel dit soort plekken te overwegen door mogelijke modderige strategieën te bespreken, teksten te lezen, herrie en stiltes te maken en amuletten te proberen.

De namiddag was in het Engels, er was hulp voor vertaling naar NL en FR.

#3 Anderwereldse tongen

Deze sessie hield zich bezig met ongemakkelijke en speculatieve techno-affectieve praktijken, die het onwaarneembare trachten te vertalen en zich tegelijkertijd afzetten tegen ingesleten wetenschapstechnologische aannames en vooronderstellingen. Wendy Van Wynsberghe nam de deelnemers mee naar het moeras bij Wiels om daar op een speels manier hun oren te spitsen.

De namiddag was in het Engels, er was hulp voor vertaling naar NL en FR.

#4 Sponzige co-existentie (resultaten van de open call)

Ballades Infidèles was een online en offline onderzoeksgroep die werkt rond de "Ballades en jargon", 11 gedichten gecomponeerd door de 15de eeuwse dichter François Villon en geschreven in de geheime taal van de "Coquillard.es", een bende Franse schurken. Terwijl deze ballades een

herbestemming van taalcodes situeren om middel-eeuwse sociale onderwerelden te vertellen, brengen ze een bredere reflectie teweeg rond andersheid en vervreemding binnen een 'zelfde' taal, alsook rond obscuriteit in en door taal. Door gebruik te maken van de ballades als een kaart en een methode voor onderzoek, bewoog deze open sessie zich doorheen verschillende studievormen: conversatie, collectieve lectuur, korte presentaties, schrijf/spreekoefeningen en luistersessies. Ze werden geleid door verschillende werkgroepleden, in een open gesprek met de deelnemers.

Ballades Infidèles werd geïnitieerd door François Villon en verdergezet door Simon Asencio in samenwerking met Anouchka Oler, Chloe Chignell, Cee Fülleemann, etäinn zwer, camille gerenton, Diana Duta, Loucka Fiagan, en anderen.

<https://constantvzw.org/site/Signaal-faible,3589.html?lang=nl>

Open oproep: Zwak signaal

7/04-29/04

We riepen potentiële deelnemers uit verschillende disciplines op om zich aan te melden om een bijdrage te doen aan de laatste sessie van Zwak Signaal op 23 juni, onder het thema Sponzige co-existentie. Het format van een potentiële bijdrage was open, maar kon bijvoorbeeld de vorm aannemen van een middagprogramma, een workshop, een close reading sessie, of een installatie.

Doodlopende Tech-Weg

De werksessie **Doodlopende Tech-Weg** onderzocht de stad als een weefsel van in- en uitsluitende territoria, van overvloed en schaarstes, van verplichtingen en opportuniteiten. In de context van de stad Brussel observeerden we verschillende manieren om zones te maken en de technologieën die daarmee gepaard gaan.

<https://constantvzw.org/site/-Techno-Cul-de-Sac-.html?lang=nl>

Programma sessie voor Techno-Cul-de-Sac

**23/11-25/11 · Studio Techno-cul, Jetsesteenweg
388 1081 Koekelberg**

Publieke momenten in een week lange collectief onderzoek vol experiment, uitwisselingen en artistieke interferenties met stedelijke technologische in- en uitsluitingszones.

23 Nov, 17:00 - The Good, the Stib and the Poppy
Gesprek met Open Coil + Thyl Van Gyzegem (IEB)
[Engels]

Wat te doen met: scooters, trottinettes, droit(s) à la ville, policy<>politics, burgerlijke ongehoorzaamheid, vélos électriques, good moves, bad nudges, LA LOI, Félix, Bird, Pony, Uber, urban clogs, innovation, disnovatie, mobilité et réseaux.

24 Nov, 14:00 > 18:00 - Autodéfense numérique
Workshop met Tactic + Technopolice [Frans/Engels]
Installeer een open systeem en bevrijd je gsm.
Reserveren kon via: tcds@constantvzw.org

24 Nov, 20:00 - Livrer bataille
Film (37min) with ZIN TV [FR/ENsubs]
Brusselse Deliveroo koeriers verdedigden hun rechten tegen platform-kapitalisme.
<https://zintv.org/video/livrer-bataille/>

25 Nov, 18:00 - Alleycasting
Radio-luistersessie: met Radio Panik
Hoe klinken electro magnetische straling, stedelijke infrastructuur en legale zones?
Je kon naar Studio TechnoCul komen, of luisteren online: >> <https://p-node.org/>

War Machines against the War Machine

27/11 · Studio Techno-cul, Jetsesteenweg 388

Projectie van de film "Machines in Flames" (50min)+ discussie met: Andrew Culp, Dana Papachristou and Brett Zehner [EN/FR]

De film vertelt de geschiedenis van de CLODO group, die in de jaren tachtig in Toulouse een serie mysterieuze aanslagen pleegde op computer bedrijven.

Dit is aanleiding voor Andrew Culp, Dana Papachristou en Brett Zehner om mogelijke hedendaagse artistieke en sociale interventies te bespreken rondom de wereldwijde techno-capita-

listische hegemonie, opkomend extreem rechts en de neutraliserende kracht van regulering. Kun je je voorstellen gereedschappen en wapens te ontwikkelen die machts- en controlesystemen subverteren? Welke tactieken worden gevormd middels kunst en hoe kunnen die worden ingezet?

Open Call Doodlopende Tech-Weg

Online 20/07-1/10

We nodigden kunstenaars, stadshangers, activisten, electronica-recylisten, dwalende urbanisten, ondanks-alles-designers en anderen uit om samen een week door te brengen om praktijken te delen die te maken hebben met 'zones' in de stad: aandachtzones, contactzones, conflictzones.

De werksessie *Doodlopende Tech-Weg* vond plaats tussen **20 en 25 november**. Ze onderzocht de stad als een weefsel van insluitende en uitsluitende territoria, van beschikbaarheden en schaarsten, van verplichtingen en mogelijkheden. Technologie maakte hier altijd deel van uit. We vertrokken vanuit de observatie van relaties tussen drie verschillende vormen van zonering die in Brussel aanwezig zijn.

Ten eerste zijn er de *institutionele zones*: voetgangerszones, stedelijke stimuleringszones, 30 km zones, lage emissiezones, preventie- en surveillanc zones ... Elk van hen heeft een eigen economische, juridische en politieke structuur.

Vervolgens zijn er zones die zich in de stad materialiseren middels *communicatie-infrastructuur*. Er zijn oude en nieuwe netwerken die via kabels en de ether verbindingen naar elders mogelijk maken: telefoonlijnen, glasvezels, 4G, 5G, AM, FM En ten derde is er de lappendeken van *gebruikerszones* die worden omlind door een hele reeks recent in de stad gearriveerde fenomenen: online platformen die dankzij geo-gelocaliseerde "diensten" bewoners verstrengelen met nieuwe *genetwerkte manieren om in de stad te werken*, te eten, zich te verplaatsen.

Welke vormen van ontstemming helpen ons om publieke ruimte en actie te herdenken, nu geprivatiseerde en openbare ruimte steeds meer in elkaar vervloeien? Hebben we echt inge-opt, expliciet gekozen voor totale controle, en hoe kunnen we collectief uit-opten?

Doodlopende Tech-Weg verkende mogelijkheden om de bestaande en de denkbeeldige stad anders te doen en anders voor te stellen.

Doodlopende Tech-Weg nodigde levensvormen uit die zich engageren met-, of zich interesseren voor manieren om van deze urbaan-technische processen af te wijken, ze te bestuderen, ontregelen of herbestemmen.

DTW vindt plaats in de nieuwe gedeelde werkruimte die Constant en bondgenoten sinds kort renoveren en bewonen. DTW bod mogelijkheden voor collectieve uitwisseling afgewisseld met stadsbezoeken, presentaties en film vertoningen. Deelnemers konden doorheen de week tijd hebben om onderzoekende artistieke concepten en voorstellen te ontwikkelen, individueel of samen met anderen. We waren nieuwsgierig naar mogelijkheden die ontstaan wanneer we 'uitzenden' als praktijk op de breedst mogelijke manier opvatten. Bijdrages konden worden gedaan door onder andere: Urban Species, Radio Panik, IEB, ZinTV, A.C.T.I.C.

Constant_V

Constant_V is een reeks kleinschalige installaties in de vitrine van het kantoor van Constant. Deze installaties gaan soms vergezeld van een workshop door de kunstenaar(s) waardoor niet alleen het eindproduct, maar ook het creatieproces centraal komt te staan.

Constant_V gebruikt het raam als een membraan: het toont kunstenaars en projecten die verbonden zijn aan Constant. Constant_V geeft voorkeur aan het tonen van werken in ontwikkeling, en geeft zichtbaarheid aan de conceptuele, technische en collectieve aspecten van het creatieproces. Constant_V toont werk dat gemaakt is met vrije software, en dat wordt gedistribueerd onder een open content licentie. Op deze manier geeft Constant_V voorbijgangers inzage in de wereld van F/LOSS kunst.

Constant_V toont uiteenlopende soorten digitaal werk: van video tot interactief werk, van grafisch ontwerp tot gehackte machines en prototypes.

http://www.constantvzw.org/site/-Constant_V,196-.html

Workshop Michel, Cassandra, Google & de anderen

Tentoonstelling · 14/01 · Constant

De workshop heeft gefocust op de manier waarop de poëtische installatie - die nog steeds te zien was in de etalage van Constant - tot stand is gekomen. We verdiepten ons in de code en de database en we stelden voor om nieuwe versies te maken op basis van hetzelfde tekstcorpus. Je kon een enorme hoeveelheid teksten over big data en surveillance, Python code, msq1 en een vrolijke sfeer verwachten!

Plaatsen waren beperkt.

Graag reserveren via an@constantvzw.org.

Aandacht: timing en modaliteit konden begin januari nog aangepast worden vanwege COVID-maatregelen.

<https://algol1t.net/index.php>

Constant_V: Nubo: surf lokaal

Tentoonstelling · 03/02-27/02 · Constant

Nubo is een Belgische coöperatieve die privacy respecteert. De coöp werd opgericht door een team van vrije software enthousiastelingen en biedt e-mail en cloud-abonnementen aan in een structuur die geheel lokaal en op mensenmaat opereert. Zo kan iedereen van een digitaal leven genieten los van GAFAM.

Om de lancering van haar ethische online diensten te vieren, presenteerde **Nubo** in de vitrine van Constant een vriendelijke installatie, die werd ontworpen door Spec. Daarnaast organiseerden we drie ontmoetingen: een opening / verjaardagsfeest, een infosessie en een install party waar je een persoonlijke versie van Nubo kon komen installeren op je eigen apparaat.

Opening: donderdag 03-02-2022 18:00 -> 21:00

Infosessie: donderdag 17-02-2022 om 17:30

Config' Party: zaterdag 19-02-2022 om 14:00

<https://www.nubo.coop/fr>

Rekenmatig Arabisch

Tentoonstelling · 09/03-17/04 · Constant

Rekenmatig Arabisch is een voortgaande serie werken verzameld door **Rita-Josy Haddoub**, die technologische soevereiniteit aankaart. Het beeldt zich de-coloniale fundamenteën in voor de reductieve benaderingen waarmee Machine Learning modellen worden ontworpen. Rekenmatig Arabisch moedigt technologische denkbeelden aan die de stemmen en werkelijkheden van ondervertegenwoordigde culturen niet uitwissen, maar die waarde hechten aan collaboratieve uitwisselingen met en binnen traditionele praktijken.

In de Arabische wereld wordt gedaan aan het lezen van koffiedik, een praktijk die in de vitrine van Constant werd ingezet als een analogie om te denken over Machine Learning modellen. Hoe zijn haar protocollen en processen ingebed in ruimtelijke relaties? Hoe bieden ze ruimte aan complexiteit? Koffievlekken vertegenwoordigen hier een zelfstandig geworden medium dat betekenis geeft aan geïnterpoleerde beelden. Bezoekers werden uitgenodigd om te proberen koffie te lezen, om vanuit de contouren van hun eigen beker of die

van een ander figuren te omlijnen en verhalen te verwoorden.

Opening: woensdag 09-03-2022 18:00 -> 21:00 @ Constant

Ontmoeting in het Lagrange café: woensdag 30-03-2022 17:00 -> 19:00 @ Lagrange Points, Huidevettersstraat 114, 1000 Brussel

<https://github.com/rita-2020/ComputationalArabic/>

Cosmic Foam Traditions No. 1 - The Æthers

Tentoonstelling · 06/05-26/06 · Constant

Les Aethers (door **Claire Williams** en **Dvora Levy**) dook in 19e en 20e eeuwse experimenteel-occulte wetenschapsarchieven en diepte daaruit "technieken van het onzichtbare" op. *Les Aethers* maakt ruimte voor hun re-activatie en behoud.

Les Aethers traceerde niet gangbare erfenissen en afstammingslijnen door zich onder te dompelen in geschiedenissen van industriële samenlevingen. Het project onderzoekt hoe 'praktijken van het onzichtbare' die van elders afkomstig zijn, contacten met wetenschapstechnieken aangingen. Als sprituele communicatie en mediums niet zouden hebben bestaan dan zouden telefoon of telegraaf er niet zijn geweest.

Aan beide kanten van de scheidslijn tussen wetenschap en niet-wetenschap werden wetenschap.st.ers van het onzichtbare bezeten door de ambitie om de mensheid een niet-waarneembare wereld te onthullen. Voor enkelen werden de gedeelde concepten, instrumentaria, instituties, relaties en diners ruimtes voor vrijheid en experiment die functioneerden buiten het maatschappelijk systeem dat uitsluitingen maakt op basis van klasse en gender.

Dit rijke geheel werd bevolkt door: veel vrouwen, andere lichaamsbenaderingen, eerder kwalitatieve dan kwantitatieve benaderingen, collectieven en zich roerende meervoudige werelden.

Les Aethers onderzoeken technieken zoals chemisch-occulte helderziendheid, aura-electrofotografie, holle spiegels die tijdruimte veranderen, spiritisme, astraal reizen doorheen parallelle werkelijkheden, instrumentale transcommunicatie, gedachtenfotografie, verrekijken, ectoplastische

materialisatie, radiografische massa-telepathie, radiotherapie.

Voor het maken van **Cosmic foam Traditions Nr. 1** werkten de kunstenaressen samen met Eve, die deel uitmaakt van een internetgemeenschap van 'shifters'. Op basis van hun archief werd een script gemaakt voor Eve om over te schakelen naar een verlangde realiteit, die aan het eind van de rekening ook de spectrale wereld is die door Les Aethers wordt verondersteld.

OPENING: 06.05.2022 18:00 -> 24:00

Gesprek: 09.06.2022 17:00 -> 19:00

Een Algoteraire Uitgeverij 0.01: Workshop & finissage

Tentoonstelling · 01/07-18/09 · Constant

Anaïs Berck staat voor een samenwerking tussen mensen, algoritmes en bomen. Als collectief openen ze een ruimte waarin menselijke intelligentie wordt verkend in gezelschap van plantaardige intelligentie en artificiële intelligentie.

Dit jaar onderzocht Anaïs Berck het idee van '*Een Algoteraire Uitgeverij*' waarin de auteurs algoritmes waren, gepresenteerd met hun contexten en codes; en waarin de inhoud van de boeken wordt bepaald door bomen en de natuur. Dit onderzoek in gezelschap van meer-dan-menselijke wezens bracht Anaïs Berck naar explosieve territoria waar plantkunde, technologie en de uitgeverwereld elkaar raketten. Daar werden de implicaties van de Westerse ideologie, de middelpuntzoekende kracht van archiveren en extractivisme op scherp gesteld.

Deze installatie vormde een eerste publiek moment in dit onderzoek, waarmee we een begin van een antwoord probeerden formuleren op vragen als: wie en wat wordt uitgesloten, onzichtbaar gemaakt of uitgebuit in de bestaande representaties, gereedschappen en praktijken? Hoe kunnen we hun aanwezigheid in geschiedenissen en vertellingen herstellen? Hoe kunnen we onszelf, onze gereedschappen, onze praktijken, onze relaties met de wereld en ons nalatenschap helen en transformeren? Hoe kunnen we de middelpuntvliedende kracht in de botanica, de informatica en de uitgeverij helpen destabiliseren? Hoe kunnen we

boeken, databases, algoritmes zichtbaar maken als objecten van twijfel en uitstijgen boven hun gestandaardiseerde formats?

In deze installatie werd Anaïs Berck vertegenwoordigd door de mensen An Mertens, Brendan Howell, Gijs de Heij, Guillaume Slizewicz; door de bomen en planten waarvan de geesten leven in de herbariumcollectie van de Botanische Tuin van Meise; en door een groot aantal scrape-, analyse- en generatieve algoritmes.

In het kader van de vitrine organiseerde Anaïs Berck op 9 september 22 een **workshop**, rond de ideeën, tools en materialen van de installatie.

Tentoonstelling 30/06 18:00 → 21:00
workshop 09/09 10:00 → 18:00

Dit onderzoek werd mogelijk gemaakt door FRArt
> <https://art-recherche.be>

<https://algoliterarypublishing.net/>

Magic Weather Witches

Tentoonstelling · 25/11-23/01 · Constant

Blauwe zonneschijn, melkachtige luchten, ontluikende wolken... het weer is een geliefd onderwerp dat aanzet tot ontmoetingen en de tongen losmaakt.

Voor het project MAGIC WEATHER WITCHES hebben de kunstenaressen **Amina Saâdi en Rébecca Fruitman** een actieterrein afgebakend op basis van straatnamen in Brussel die verwijzen naar het klimaat: de Middaglijnstraat, de Keerkringlaan, de Zonnestraat, de Westenwindstraat... Ze deelden de microfoon met voorbijgangers en stelden hen telkens de vraag: "Wat denkt u dat het weer zal zijn op ... ? ". De geluidsopnamen die deel uitmaken van MAGIC WEATHER WITCHES bieden een dagelijks weerbericht.

Deze herfst hoefde u niet meer te twijfelen tussen een paraplu, een zonnebril of een vlieger: je kon luisteren naar de weersvoorspelling van de dag in de vitrine van Constant!

In het kader van deze installatie nodigden Amina Saâdi en Rébecca Fruitman je uit voor een **open micro moment** op 08-10-2022: je kon dan bijvoorbeeld het weerbericht voor je verjaardag opnemen, of voor die van een dierbare persoon. Jouw

prognose kreeg je toegestuurd en je kon die dan delen of cadeau geven aan wie je wilde ....

Opening: Thursday 22 September, 18:00 -> 21:00
Installation: 23 September -> 20 November

Je kon luisteren naar een voorproefje van het project op **Radio Paniek** in de uitzending van 6 september 2022 van Les Promesses de l'aube in de uitzending van 22 september 2022 door Brussels behoort ons toe

De weersvoorspellingen werden ook uitgezonden in de Radio Campus ochtendshow van maandag tot vrijdag van 6u30 tot 9u00.

de SPLINT kaarten

Tentoonstelling · 1/12-22/01 · Constant

Het SPLINT kaartspel was klaar voor de test! De komende vijf jaren zou het programma van Constant voortdurend de vraag stellen wat Speculatieve Libre Intersectionele Technologieën (SPLINT) zouden kunnen en/of moeten doen? Samen met bondgenoten maakten we een SPLINT kaartspel* waarmee situaties worden opgezet om deze grote en urgente vraag telkens opnieuw te overwegen.

Twee maanden lang zouden regelmatig grote versies van deze kaarten op het raam van Constant worden getekend. Voorbijgangers konden een glimps opvangen van het spel, ze konden deelnemen aan deze collectieve ontdekkingstocht door het geven van antwoorden of aanvullende vragen.

Je was ook van harte welkom bij **de SPLINT print-party op 15 december**, die werd verkleed als ongebruikelijke kerstdrink. Daar konden we kaarten printen voor iedereen en bespraken we het spel. De datum werd later nog bevestigd.

Vernissage: 01/12, 18:00 → 21:00
Print-party: 15/12, 18:00 → 21:00

<https://calibre.constantvzw.org/book/183>

A Traversal Network of Feminist Servers

Wát we leren en hóe we leren hangen nauw samen. Nu digitaal leren een nieuwe norm lijkt te zijn geworden, is het belangrijk de digitale tools te kunnen lezen en begrijpen en om artistieke kennis daarin een rol te laten spelen.

Deze samenwerking met KASK, School of Arts in Gent integreert een kritische en creatieve houding tegenover de digitale tools die op KASK worden gebruikt. Dit is cruciaal, willen we in de toekomst kunnen inspelen op digitale ontwikkelingen die dichter aansluiten bij de ontwerp- en kunst-praktijk. Het reclaimen van de digitale ruimte voor artistiek-educatieve toepassingen begint bij een analyse van haar (digitale) materialiteit, daarmee durven spelen en speculeren om artistieke toekomstgerichte voorstellen te kunnen formuleren.

ATNOFS: Hoofdstuk 1 – Varia

Collectieve sessies · 26/03-27/03 · Varia,
Gouwstraat 3, 3082 BA Rotterdam, Nederland

Tijdens de **eerste hoofdstuk** die georganiseerd werd door **Varia** op 26 en 27 maart, we - Varia, LURK, Constant, HYPHA, Feminist Hack Meetings en esc - werkten aan tools en methodes die ruimte maken om samen te onderzoeken wat feministische publiceer infrastructures konden zijn. Deze tools en methodes zouden op de andere locaties hergebruikt worden en verschillende vormen van kennisdeling mogelijk maken.

<https://varia.zone/en/atnofs-varia.html>

ATNOFS: Chapter 2 - HYPHA

Collectieve sessies · 9/04-10/04 · Bucarest,
Roumanie

De tweede ontmoeting in deze serie werd georganiseerd door het Roemeense initiatief HYPHA. HYPHA bouwt aan een ongebonden digitale lokale gemeenschap en haar belangrijkste bezorgdheden zijn: klasse- en gendergebonden woordenschaten binnen het technologisch apparaat, het ondersteunen van kennis-geïtueerde collective emancipatie

en een engagement met nieuw-materialistische, eco-feministische en hacktivistische software-actualisaties en -belichamingen.

De deelnemende netwerken (Varia, LURK, Constant, Feminist Hack Meetings, en esc) werken aan het theoretisch en praktisch verder ontwikkelen van ideeën rond feministische servers. De uitwisseling startte vanuit een discussie rond digitaal extractivisme, machine learning, huisvestingsrechten, queer en feministische benaderingen die in de lokale context werden begrepen.

We gingen in gesprek met lokale activisten en kunstenaars en bekeken het potentieel van alternatieve tools voor kennisdeling en voor dagdagelijks gebruik. Dit liep uit in een hands-on workshop voor het delen van technische kennis die nodig is om basale lokale netwerk infrastructuur op te zetten.

ATNOFS: Chapter 3 - LURK

Collectieve sessies · 13/05-14/05 · Varia,
Gouwstraat 3, 3082 BA Rotterdam, Nederland

De derde ontmoeting in deze serie werd georganiseerd door LURK in Varia en was getiteld "Hoe run je een kleine sociale netwerksite met je vrienden".

Of het nu komt door online surveillance, doomscrolling, nieuwsgierigheid, de toxiciteit van de dynamiek, het gebrek aan bereik, het risico dat accounts worden verwijderd, het verlangen naar zelfbestuur, enz., er zijn meerdere redenen waarom er de afgelopen jaren een hernieuwde belangstelling is ontstaan voor alternatieve sociale-mediaplatforms. Er zijn nieuwe gefedereerde netwerktoepassingen en -protocollen ontwikkeld om vergelijkbare diensten aan te bieden zoals platforms als YouTube, Facebook en Twitter. Met name de vrije software Mastodon heeft aan populariteit gewonnen onder kleine communities die geïnteresseerd zijn in het experimenteren met sociale media onder hun eigen beheer, omdat het hen in staat stelt om te beslissen hoe en waarom ze het platform gebruiken en voor wie. Deze zelfgeorganiseerde ruimtes konden echter nog steeds deel uitmaken van een groter netwerk, genaamd Fediverse.

Hoewel, terwijl het installeren van dergelijke software niet noodzakelijk het meest voor de hand liggende is om te doen, begint de echte uitdaging pas *na de installatie*, wanneer de software draait en al je vrienden, collega's, peers, gasten, er gebruik van beginnen te maken.

Wat is er nodig om een Mastodon instance te draaien? Hoe werkt online federatie? Wat is de politiek van de Fediverse? Wat is er nodig om een instantie te modereren? We probeerden het allemaal te behandelen, van het schrijven van gebruikersvoorwaarden en gedragscodes, tot het omgaan met accountmeldingen of problematische gebruikers. Maar ook, hoe kon je je werk financieel overeind houden? Wat zijn manieren om het leuk en voor jou specifiek te maken? Wat zijn daarbij verder kansen en risico's?

ATNOFS: Hoofdstuk 4 - ESC

Collectieve sessies · 9/06-10/06 · Graz, Oostenrijk

De vierde ontmoeting van de reeks vond plaats bij esc, Graz.

Esc media kunst labor (AU) zou hun expertise gebruiken als een mediakunst laboratorium dat ontmoetingen faciliteert tussen kunstenaars, wetenschappers, theoretici en programmeurs uit de meest uiteenlopende disciplines.

In een kernteam van 5 mensen zouden we een soort reizende feministische serverzwerm ontwikkelen, die zou bestaan uit een mix van echt functionerende hardware, waarschijnlijk gebaseerd op raspberry pi, en fantasierijke en speculatieve onderdelen en ingrediënten die een fictie van onderling verbonden uitwisseling suggereren.

ATNOFS: hoofdstuk 5 - Feminist Hack Meetings

Collectieve sessies · 9/09-10/09 · Athene, Griekland

De vijfde ontmoeting van de reeks zou plaatsvinden bij the **Feminist Hack Meetings**, Athene. Tijdens de Feminist Hack Meetings wilden we lokale feministische groepen ontmoeten, elkaar updaten, en samen leren. Vanuit feministische invalshoeken scherpten we ons voorstellingsvermogen aan en

reflecteerden we op onze interacties met technologie als middel om te communiceren, te publiceren, te documenteren en in kaart te brengen.

Twee groepen zouden hun werk en tools presenteren, en hun benadering van technologie:

WordMord : <https://wordmord-ur.la/>
Centre of New Media and Feminist Public Practices: <https://www.centrefeministmedia.arch.uth.gr/>

Meer info: https://fhm.varia.zone/index.php?title=Main_Page

ATNOFS: chapter 6 – Constant

Collectieve sessies · 1/10-2/10 · Studio, Jetsesteenweg 388 Bruxelles.

Constant hostte de zesde ontmoeting in de serie op 1 en 2 oktober 2022.

We gingen werken aan de documentatie van de vorige vijf edities met documentalist/ facilitator/ kunstenaar Olivier Henry met het doel om de meerstemmige complexiteit van ATNOFS optimaal te kunnen verspreiden. We hadden ons voorbereid op publicatie voor en gingen ook een server of twee, drie, ..., installeren.

Spectral Desire Paths

Spectral Desire Paths was een samenwerking tussen een kunstorganisatie (Constant), een technologiebedrijf (Sensolus) en een actieonderzoekscollectief (Urban Species). Spectral Desire Paths begon met de vaststelling dat draadloze communicatienetwerken alom aanwezig zijn en dat de dichtheid van apparatuur en straling steeds verder toeneemt. SDP wilde alternatieve verbindingen onderzoeken en herinterpretaties van toekomstige techno-omgevingen aanmoedigen die niet alleen rekening houden met de kwaliteit van het menselijk leven, maar ook met de impact op alle betrokken wezens. Levend en niet-levend. Welke onverkende paden kunnen we bewandelen in het bandbreedte spectrum? Welke richtingen, frequenties, trillingen en inputs/outputs zijn wenselijk voor iedereen? Welke perspectieven kunnen worden geopend door technologie op een omweg te gebruiken, door haar in andere contexten te introduceren, door haar te plakken, te vouwen, anders te organiseren?

<https://constantvzw.org/site/-Spectral-Desire-Paths,233-.html>

Open Call: Residentie

Open Call · 02/04-30/0

We boden een residentie aan voor een kunstenaar, ontwerper, collectief, gelegenheidsformatie of andere artistieke constellatie die bereid was/waren om in de eerste fase van Spectral Desire Paths een artistiek project te ontwikkelen met behulp van de technologie van Sensolus. Sensolus maakt locatie en omgevings sensing tracking devices die aan grote objecten bevestigd kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan zeecontainers of trolley's of andere objecten die zelf geen eigen batterij of energiebron hebben. Via een online platform konden de objecten worden gevolgd, in kaart gebracht en beheerd. Kenmerken zijn onder meer het "OG-protocol", een algoritme voor gegevensintegriteit en een lange levensduur van de batterij, waardoor objecten zelfs konden worden gevolgd wanneer zij enkele maanden off-grid waren. Op dataniveau omvatten de kenmerken lokalisatie- en activiteitsgegevens en verschillende soorten analyses die op deze gegevens voortbouwen.

We waren nieuwsgierig naar kritische praktijken die vragen stelden bij gemeenschappelijke parameters van technologische ontwikkelingen in de context van het antropoceen, zoals: efficiëntie, optimalisatie, ontginning van hulpbronnen, vervuiling, industriële normativiteit. Vanuit onze betrokkenheid bij free/libre open source hard+software, burgerparticipatie, habitat en milieu, hoorden we ook graag van praktijken die sociaal urgente kwesties belichten. Bijvoorbeeld: migratie, (on)gelijke behandeling, e-waste, duurzame hardware, (s)low tech, anders-urbanisme en de-globalisering.

Kandidaten moesten een hands-on benadering van technologie hebben en bereid zijn om Sensolus-technologieën te leren kennen. Het Sensolus team bood wel ondersteuning, maar je moest wel kunnen omgaan met code, hardware, API's, ... Omdat het ontwikkelde werk, de sources en toegepaste methodes gedeeld moesten kunnen worden met de rest van Spectral Desire Paths, werkten we zoveel mogelijk met F/LOSS tools en vrije licenties. Ervaring op dat gebied was nuttig en werd gewaardeerd.

Aan het eind van de residency vroegen we dat een fysiek spoor van het werk bij Sensolus achterbleef, bijvoorbeeld in de vorm van een kunstwerk.

<https://www.sensolus.com/tech>

Vertellen/Tasten/Toestemmen

Workshop · 10/12 · online

Deze DHMA (Doe Het Met Anderen) workshop onderzocht toestemming geven en het aftasten van de stad via input vanuit drie bronnen:

- sensors van het bedrijf Sensolus
- wij als mensen met een relatie tot de stad waarin we wonen
- de concrete ervaringen van die mensen met hun zintuiglijke herinneringen aan het geven van toestemming.

De workshop was het resultaat van een onderzoek naar technologieën die omgeving aftasten (zoals sensors) en praktijken van het geven van toestemming. Het was een work-in-progress eerder dan een eindresultaat. Deelnemers aan de workshop werden uitgenodigd om zorg te geven aan vragen rondom instemming door verhalen te vertellen

rond toestemming en hoe hen dat hielp. Werken vanuit hoe toestemming ons hielp stelde ons in staat om af te wegen wat we nodig hadden om toestemming te vragen en om ja of nee te zeggen. We spraken over vragen rondom schaal, in de buurt van een installatie die werkte met technische manieren om gegevens vast te leggen. De installatie informeerde een model voor toestemming geven dat werd gebouwd en dat niet automatisch faalde. De richtlijnen voor dit model omvatten: werken met groepsprocessen, expliciete regels en principes opstellen, oefenen om niet te veronderstellen, modellen maken die werken voor mensen en identificeren waar ons toestemmingsmodel vandaan komt.

De workshop was de basis voor een poëtische-sensor-wandeling-installatie die je gedurende enkele weken na de workshop kon activeren. Je kon daarvoor na de workshop een tracker / sensor ophalen bij Constant.

Met: Agustin Ramos Anzorena, Diego Valverde, Isabel Paehr & Ren Loren Britton.

OPENCOIL

De laatste jaren overstromen zogenaamde "dockless sharing vehicles" de voetpaden van heel wat steden, waaronder Brussel. Onder het mom van eco-vriendelijke mobiliteit bezetten durfkapitalistische bedrijven de fysieke en legale grijze zones tussen privé- en publieke ruimte. Dit stelt de vraag naar het belang van eigendom, invloed, ecologie en economie in onze huidige urbane ruimte.

Het project OPENCOIL door Anton Jehle en Dennis De Bel onderzoekt de impact die zulke micro-mobiliteits diensten hebben op de openbare ruimte door deze gedecentraliseerde infrastructuur te herbestemmen als een plek voor experiment.

OPENCOIL Workshop: Oproep

Open Call · 18/07-21/08 · Online

De OPENCOIL workshop onderzocht de impact die zulke micro-mobiliteits diensten hebben gehad op de openbare ruimte door deze gedecentraliseerde infrastructuur te herbestemmen als een plek voor experiment.

In de workshop leerden deelnemers hoe ze een parasitair netwerk van offline hotspots konden creëren doorheen de stad, door het maken van een niet-destructieve en niet-invasieve modificatie die werd ingeplugd op rijdende en geparkeerde steps/scooters. De voertuigen waren knooppunten in een collectieve tentoonstelling die kon worden bezocht via dynamische een kaart die de posities van de scooters in de stad toonde. Maar ook stads-wandelaars zouden de tentoonstelling in het voorbijgaan zien.

OPEN COIL wilde discussie uitlokken en verkende manieren om kritisch om te gaan met mobiliteitsplatformen, steps, scooters, fietsen en de economische, ruimtelijke en sociale impact die zij hebben op de stedelijke ruimte.

Opencoil Serial Experiments

Opencoil

**Workshop en presentatie · 10/09-11/09 · 388
Jetsesteenweg & 3 Rue du Pont Neuf, 1000
Brussels**

Elektrische scooters en steps lijken een permanente plek gevonden te hebben in het stadsbeeld. Ze introduceren nieuwe sociale en economische patronen rond winstbejag, exploitatie van grondstoffen en energiegebruik. Ook laten ze een heleboel mensen op een nieuwe manier door de stad bewegen.

Uit nieuwsgierigheid, en omdat we proberen vertrouwd te raken met deze geplatformiseerde stedelijke infrastructuur, opende de Open Coil workshop deze micro-mobiele black-boxen en halde daar vreemde dingen mee uit.

Tijdens deze avond deelden we de resultaten van twee dagen workshop die gewijd waren aan het ontdekken wat er nog meer kan worden gedaan met e-scooters, anders dan ze te huren en ermee rond te rijden. We dachten aan parasitaire micro-websites, nomadische geluidsinstallaties, vernetwerkte communicatie op wielen, het optekenen van in het kanaal verloren apparaten...

Je was van harte welkom om meer over dit te komen horen op **zondagavond 11 september**, bij **Nadine**, een vriendelijke kunstvereniging midden in het centrum van de stad, daar dus waar de meeste steps en scooters rondrijden. De deelnemers aan de workshop zouden hun prototypes en experimenten delen en ze demonstreren op live rondsteppende trottinettes.

En Meer

Platformization + Allagmatics

Workshop · 04/03 · KASK, Gent

Constant-lid Martino Morandi gaf een gastsessie *Platformization + Allagmatics* in het kader van het onderzoeksproject *Ethics and Aesthetics of an Open Server* georganiseerd door Peter Westenberg, gehost en ondersteund door KASK school of Arts in Gent.

Het *Ethics and Aesthetic*sonderzoek onderzocht hoe 'open' een server kan zijn? "Servers zijn de verbindingpunten in het digitale netwerkverkeer. Daar kruisen onze datapaden elkaar en worden bestanden opgeslagen. Servers draaien databases, bedienen interfaces en voeren scripts uit. Maar de wereldwijde digitale infrastructuur gaat gepaard met asymmetrische machtsverhoudingen, grote ecologische impact, wereldwijd geweld en armoede die soms moeilijk te verzoenen zijn met de visies, waarden en positioneringen die we binnen onze artistieke praktijken ontwikkelen. Hoe kunnen we de afhankelijkheid van GAFAM-instrumenten verminderen en stoppen met het voeden van het uitbuitende turbokapitalisme dat zij vertegenwoordigen?"

Online platforms hebben zo'n omvang en complexiteit van operaties bereikt dat het echt moeilijk is om te begrijpen wat er werkelijk onder de oppervlakte gebeurt, wanneer we ermee interageren of eraan deelnemen.

De gastsessie stelde manieren voor om de complexe processen van vertaling en transmutatie van gegevens en beelden te bestuderen die zich binnen deze blackboxen afspelen, hoe kunnen we pieken achter hun gebruiksvriendelijke interfaces?

Documentatie van het Open Server project is hier te vinden:

<http://213.108.105.149/>

Recurisief publiceren

Workshop · 31/03 · online

Wij beschouwen recursieve bewerking, die gepaard gaat met een uitdrukkelijke uitnodiging tot herschrijven en herpubliceren, als generatief werk

De serie ontmoetingen **And now that everyone is editing, what?** vergaarde kennis over hedendaagse publicepraktijken en herdenkte waaruit die kunnen bestaan. Ze wordt georganiseerd door Silvia Renda, Estefanía Martín and Carlos Clemente; kunstenaars in residentie bij het Arts Center Santa Mònica in Barcelona.

Het evenement onderzoekt methodes, workflows, hybridisatie van rollen in digitaal publice, technieken en praktijken die verder gaan dan een stricte opvatting van wat een boek is.

In dit raamwerk gaven Elodie Mugrefya en Peter Westenberg een talk over de houdingen en praktijken die ten grondslag liggen aan werk dat Constant ontwikkelt rond publiceren. Op het menu van de presentatie getiteld: "*We see recursive publishing, which comes with the explicit invitation to rewrite and republish, as generative work*" verscheen onder andere: the CC4r licentie, de Constant Collaboration Guidelines, het werk van Bye Bye Binary en OSP, Books with an attitude, SPLINT en 'reparatief publiceren' als praktijk.

It's not me, it's the algorithm

Tentoonstelling · Danemarkstraat 70b, 1060 Sint-Gillis* 12/09

Presentatie en discussie met Peggy Pierrot

Algoritmische samenleving, algoritmische voorin- genomenheid, algoritmisch kapitalisme, algoritmisch bestuur... Woorden die zich associeren aan 'algoritme' duiken op in alle domeinen van onze gedigitaliseerde samenlevingen.

We hebben het over bankalgoritmes, voorspel- lende algoritmes, machinaal leren, kunstmatige intelligenties die leren door mysterieuze bereke-

ningen... Je kan je ook gemakkelijk verschuilen achter deze raadselachtige wiskundige uitdrukking: ik ben het niet, het is het algoritme! Het is het programma! We hebben soortgelijke uitdrukkingen allemaal wel eens gehoord, bijvoorbeeld in gesprekken met administraties of bedrijven.

Maar wat is een algoritme? Hoe kunnen we zeggen dat we evolueren in een algoritmische maatschappij? Tijdens deze bijeenkomst hebben we proberen te begrijpen wat algoritmen zijn, waarom sommige ervan ons voor problemen stellen, diepgaande ethische, economische, politieke en sociale vragen oproepen en alle aspecten van ons leven en ons lichaam beïnvloeden.

DK Workshops

Elke 2e maandag van de maand organiseerden de DK-workshops "kritisch denken over het digitale", waarin thema's aan bod kwamen die verband houden met het digitale. (bv. algoritmes, surveillance-kapitalisme, ecologische gevolgen, enz.) We verkenden ook alternatieve manieren om dingen te doen. (verkenning van vrije en ethische gereedschappen, smartphones bevrijden, bescherming van communicatie, enz.)

Deze avonden verliepen in twee delen: we begonnen met een informele gastvrije ontmoeting, waar iedereen vragen, ideeën, projecten in kon brengen; gevolgd door een meer gestructureerd deel, dat de vorm kon aannemen van een thematische presentatie met discussie, of een praktische workshop.

Deze reeks workshops werd georganiseerd door partnerorganisatie Tactic. Je kon je voorstellen sturen naar: ateliers@tacticasbl.be

Beeld: Fabrice Jazbinsek (CC BY-NC-ND 2.0)

<https://www.domainepublic.net/C-est-pas-moi-c-est-l-algorithme.html>

Superfloukse

Tekst · 1/10-31/10 · online

Superfloukse is een dystopische non-non-fiction geschreven en geproduceerd door Leslie, Corentin en Martino. Het is losjes gebaseerd op de tekst "Pistage dans le cyberspace", gepubliceerd in nummer 53 van het tijdschrift van Culture & Démocratie.

Het werkt voort op het onderzoek naar draadloze tracking en commerciële surveillance dat in Constant werd ontwikkeld door Kurt Tichy en Alex Zakas, gedocumenteerd in de *Football Almanac 2019*.

Wat zouden we een elektrische scooter, een "smart" vuilbak en een draadloze hotspot uit een winkelcentrum tegen elkaar horen zeggen als we hun taal zouden begrijpen?

Hoe wordt deze communicatie geïnterpreteerd door algoritmes en mensen die haar beluisteren?

Wat als alle netwerken, publiek en privé, hun interconnecties zouden opvoeren totdat ze zouden opgaan in één grote megastructuur van monstrueuze proporties?

Met de stemmen van: Arthur, Caroline, Corentin, Émilie, Irene, Guillaume, Milady, Sarah en Sean.

Redactie, mix en sound design: Madame Patate

Een samenzwering tussen Constant, Culture & Démocratie, Radio Panik en Technopolice BXL.

MARCH journal

Teksten · 2022-2023 · online

MARCH nodigt Constant uit om van januari tot juni 2022 een reeks van 6 artikels te publiceren in hun magazine. Dit past in het kader van hun eerste langetermijnonderzoek 'Publishing As Protocol', dat de relatie tussen zelforganiserende modellen en technologische soevereiniteit wil onderzoeken.

'Publishing As Protocol' speelt met de dubbele implicaties van het woord 'protocol' door opzettelijk de betekenissen ervan te verwarren: 1) als de geaccepteerde of gevestigde code van procedure of gedrag in een groep, organisatie of situatie, en 2) als een set regels die de uitwisseling of overdracht van gegevens tussen computerapparatuur regelt. Het is een manier om beide definities gelijkwaardig te beschouwen als een protocol dat niet alleen kan worden gelezen en geactiveerd, maar ook kan worden geschreven en herschreven.

MARCH is een tijdschrift over kunst en strategie dat publiceren inzet als een daad van protest en een manier om te reflecteren op de kritieke sociale en politieke kwesties van onze tijd.

Study, Practice and Proximate Critique

Van 1 tot 20 februari 2022 @ Online

Het artikel **Study, Practice and Proximate Critique** dat Élodie Mugrefya en Peter Westenberg schreven voor MARCH Journal of art & strategy, verzamelt enkele gedachten die het werk van Constant relateren aan publiceren als een werk van: tool thinking, openbaarheid maken, samenzijn, ingrijpen op werkelijkheden en werken met protocols.

«Voor Constant heeft publiceren als praktijk de potentie om mogelijkheden te genereren voor het openen en onthullen van verborgen structuren en, verder dan dat, om aan te zetten tot interactie en verandering. Wij zien recursief publiceren, dat gepaard gaat met de expliciete uitnodiging tot herschrijven en herpubliceren, als een generatief werk.»

Becoming Sponge: Sustaining Practice Through Protocols of Web Publishing

Het artikel "Becoming Sponge" motiveert keuzes en structuren voor het bouwen en onderhouden van het Constant digitaal ecosysteem van sites, servers en gereedschappen. Michael Murtaugh deelt zijn gedachten over onder andere het werken met publicatie protocollen, de verbanden met historische ontwikkelingen van het web en de zorg en continuïteit die voorop gesteld worden in het werk.

«Als deel van het voortgaande werk dat het belang van infrastructuur onderzoekt, zoeken we naar vormen van 'voortdurendheid'; we onderzoeken de feministische potentie van vrije software, onderhoudspraktijken, korte en lange tijdsspannes en hoe technologie zowel nprmen produceert alsook marginaliseert.»

Collectively Setting Conditions for Re-Use

Het artikel **Collectively Setting Conditions for Re-Use** gaat in op de banden die Constant doorheen de tijd ontwikkelde met aspecten van Vrije Cultuur. Het onderzoekt vragen en urgenties die worden

aangekaart via de licentie "Collective Conditions for (re)use" (CC4r).

«The Collective Conditions for Re-Use (CC4r) license is one of many attempts at an affirmative critique, an experiment with possible and impossible, desirable and absurd, experimental and utopian (extra-)legal models for authorship. It provided a welcome opening into a new chapter in Constant's thinking about sharing culture and knowledge.»

Een reparatieve benadering van publiceren

Dit artikel neemt Constant's reparatieve houding ten aanzien van publiceren onder de loep.

«In a wide array of materials and methods, from thermal printers to talking servers and "algoliterary" poetry, many forms of publications come out of Constant's projects and networks. What they often have in common is not so much the shape of their content but the conversations that lay the groundwork of how they are negotiated into being.»

Machines as Literary Companions

Dit artikel onderzoekt Constant's vele literaire samenwerkingen met machinale actoren.

«Working with machines as literary companions in the network of Constant also includes studying the machine, the dataset, and the process. This means that the literary quality of these works is dependent on how much the machine is taken seriously as a literary companion. In other words, the circumstances are created for this companion to narrate "its" point of view in the most critical way possible, rather than using the tool to create digital stories. The creation of spaces for exchange, collective experimenting, and sharing – in, for example, Constant's worksessions or the Algolit meetings – allows for a kind of versioning effect in the resulting works.»

Constant Padologie

L'article Constant Padologie s'intéresse à un élément essentiel de l'écologie des outils de Constant,

un simple logiciel qui a infiltré la plupart des activités et des pratiques, que ce soit l'organisation interne, les situations d'écriture collective ou les projets de publication : Etherpad.

« L'installation Etherpad-lite de Constant est un compagnon technique depuis près de dix ans et un outil fondamental dans nos pratiques quotidiennes. Cet essai annote les aspects du logiciel qui le rendent polyvalent et les différents rôles qu'il remplit, qui, ensemble, décrivent le type d'horizon technologique choisi que nous essayons de favoriser dans nos pratiques. »